

Katrine Engberg

Wintereiland

A.W. Bruna Uitgevers

Hij werd wakker door het kabaal; een bonkend ritme als een locomotief die op volle snelheid reed. Hij probeerde weer in slaap te vallen, maar het daverende geluid tegen zijn trommelvliezen dwong hem om naar het bewustzijn terug te keren. Hij verschoof onrustig, voelde een felle pijn in zijn achterhoofd en probeerde zijn ogen te openen, maar zijn oogleden zaten aan elkaar gekleefd en toen hij probeerde zijn hand ernaartoe te brengen om eroverheen te wrijven, gehoorzaamde die niet.

Dit is een nachtmerrie waarin ik droom dat ik wakker ben, dacht hij. Zo meteen word ik echt wakker, sta ik op en begint de dag. Hij herhaalde de zin als een mantra, maar zelfs tijdens zijn pogingen om de controle over zijn lichaam terug te krijgen, wist hij dat het niet klopte.

Voorzichtig maakte hij een vuist en tot zijn opluchting voelde hij dat zijn hand reageerde, maar het gevoel was slechts van korte duur. Een tiwrap sneed in zijn polsen; hij was vastgebonden.

Hij knipperde met zijn ogen en dwong ze open. Zijn gezichtsveld was troebel als een vette cameralens, hij lag op zijn zij en zag alleen spaarzaam licht en bomen in de verte. En iets wat op een gedaante leek. Waar was hij?

Het laatste wat hij zich herinnerde, was dat hij zijn auto op een plek waar hij nog nooit was geweest op een strook gras parkeerde. Daarna was hij door hoog gras gelopen, langs silhouetten van gebouwen onder een blauwzwarte hemel, en had hij natte broekspijpen gekregen. Hij herinnerde zich nog dat hij een groot gebouw was binnengegaan, maar daarna?

De pijn die in zijn hoofd bonkte, maakte het lastig om na te denken. Het kabaal kostte hem zijn laatste restje concentratie. Was hij neergeslagen?

Hij mobiliseerde al zijn krachten en hief zijn hoofd zodat hij naar zijn voeten kon kijken. Niet ver van zijn voetzolen flakkerde een zwak licht op het ritme van het lawaai en in een helder moment besepte hij dat het een industriële zaagmachine was die langzaam op hem afkwam.

Een schreeuw overstemde het lawaai. Het duurde meerdere seconden voordat hij besepte dat die van hem afkomstig was. Hij rukte aan de tietwrap, maar dat was vergeefs. Hij was vastgebonden, overgeleverd aan het zaagblad dat zich nu een halve meter bij zijn voeten vandaan bevond. Hij wierp zich in paniek van de ene naar de andere kant, waardoor zijn schouders tegen de bodem sloegen en er bloed uit een wond op zijn hoofd droop. Het moest lukken om zijn arm los te krijgen.

Kon hij maar goed zien, dan kon hij de tietwrap rond zijn polsen misschien loskrijgen en de zaag stoppen. Hij was echter hulpeloos. Dit was het eindstation.

Hij schreeuwde om hulp, brulde als een roofdier, maar kreeg geen antwoord.

Maandag 18 november

1

Op het eerste gezicht leek de koffer afkomstig uit een oude film. Het was een grote, vierkante reiskoffer met een breed handvat, verstevigde hoeken en een deksel dat was dichtgemaakt met roestige metalen sluitingen. Hij lag tussen de kale sneeuwbesstruiken. Het leer was verkleurd door de vochtige aarde en de stickers, behalve die van hotels in Trondheim en Hannover, waren losgeraakt.

Anette Werner, onderzoeker bij de afdeling Ernstige Misdrijven tegen Personen, ging rechtop staan en keek naar de speelplaats achter de heuvel in het park Østre Anlæg. Op de top van de heuvel was een plateau met banken die uitzicht boden op een eenzame boom. Het silhouet ervan tekende zich af tegen het laaghangende wolkendek. De kinderen die op de speelplaats speelden, kwamen hier gewoonlijk niet. Op deze plek zaten vaak figuren die naalden en condooms op de grond achterlieten, en het was beter om daar niet bij in de buurt te komen.

De voorlopige onderzoeksleider stond op de open plek en belde naar de technisch rechercheurs en de forensisch arts. Hij had zijn schouders zowat tot zijn oren opgetrokken en zijn regenjas verhief zich in een boog van zijn rug. De stenen trappen aan beide kanten van de open plek, die naar beneden leidden, waren afgezet met gestreepte band die in de wind klapperde. Bij de verste trap stond een van de twee jonge agenten die om versterking hadden gevraagd en nu de wacht hielden.

Anette draaide zich weer om naar de koffer, schoof een drup-

pelende tak weg en ging naast de tweede jonge agent op haar hurken in het struikgewas zitten. De wortels van de omringende bomen staken tussen de struiken uit de modderige bodem en de gele bladeren aan de takken hingen slap.

‘Wie heeft hem gevonden?’ Ze verloor haar evenwicht bijna en pakte de schouder van de agent vast.

‘Een paar eersteklassers van de Krebs-school. Ze spelen in de pauzes op de speelplaats en zijn de heuvel opgeklommen, hoewel ze dat eigenlijk niet mogen. De koffer was bedekt met aarde, maar één hoek was zichtbaar.’ De jonge agent wees naar de bovenste rechterhoek van de koffer.

‘Een vos misschien?’

‘Waarschijnlijk wel. De kinderen hebben hun leerkracht erbij gehaald, die schrok van de stank en 112 belde.’

De stank. Anette snoof de geur van natte aarde en najaarsverrotting op. De gevallen bladeren waren al flink op weg om teelaarde te worden en op diverse plekken groeiden paddenstoelen. Een zweem van rottend vlees hing als een zoete laag boven de novembergeuren.

‘Toen we hier arriveerden, haalden we de aarde rond de koffer voorzichtig weg omdat we hem wilden openen maar...’ De jonge agent schraapte onzeker zijn keel. ‘Tja, ik ben net klaar met mijn opleiding aan de politieacademie in Kopenhagen en de stank van een lijk vergeet je niet snel.’

Anette keek naar hem. ‘De koffer is dus niet geopend?’

‘We hebben het deksel een stukje opgetild en daarna hebben we jullie gebeld.’

‘Heel goed.’

Op de speelplaats klonk het gegil van kinderen. De agent wipte onrustig van zijn ene been op het andere. ‘We hebben de plek nog niet kunnen afzetten omdat we maar met z’n tweeën waren.’

‘De kinderen zijn zo dichtbij dat ik het ritselen van hun sneeuwpakken verdomme kan horen.’ Anette haalde een paar latexhandschoenen uit haar zak en trok ze aan. Haar dochter

Gudrun had net een nieuw hemelsblauw sneeuwpak met witte wolkjes voor de winter gekregen, maatje twee jaar. Haar gouden krullen kwamen telkens in de rits vast te zitten omdat ze hem koppig zelf dicht wilde doen. Op dit moment waren zij, het sneeuwpak en Svend een week op vakantie bij Svends zus in Kerteminde. Het gemis van hen was begonnen zodra de auto gisteren de straat uit reed. 'Ik open de koffer om er heel zeker van te zijn, zodat we het hele circus niet onnodig in gang zetten.'

'Ik twijfel er absoluut niet aan,' protesteerde de agent. Hij veegde met de rug van zijn hand langs zijn druipende neus.

Anette schoof haar handen onder het deksel en voelde de rand in haar vingertoppen snijden. Het vroom nog niet, zelfs 's nachts niet, maar de lucht was zwaar van het karakteristieke Deense vocht, dat in de botten drong en handen en voeten verlamde.

De scharnieren kraakten en ze hoorde de agent naast zich naar adem happen. In de geopende koffer lag een lichaam. De huid was bruinpaars met witte schimmelvlekken en het kostte Anette een seconde om de vorm als menselijk te herkennen. Het lichaam had maar één arm en één been. Het hoofd lag in een van de hoeken en was dwars doormidden gekliefd.

Ze keek instinctief weg van het lijk. De hemel boven haar was grijs en de lucht was gevuld met fijne, minieme waterdruppels. De stank was overweldigend. De jonge agent kokhalsde en Anette sloot het deksel snel voordat hij zou gaan braken.

*

De priester stak zijn schep in de berg aarde en liet die voorzichtig op de witte kist vallen terwijl hij zijn bril met de wijsvinger van zijn andere hand naar boven schoof. 'Stof zijt gij en tot stof zult gij wederkeren.'

De kleine groep rond het graf stond onbeweeglijk in de motregen en volgde het ritueel. Jeppe Kørner sloeg zijn arm om Esther de Laurenti heen en voelde haar tengere lichaam trillen onder haar jas. Zijn hand, die op haar schouder lag, deed nog steeds pijn omdat hij had geholpen met het dragen van de kist. Jeppe keek onderzoekend naar de andere aanwezigen en verbaasde zich erover dat de kinderen niet aanwezig waren. Afgezien van Esther en hem waren er alleen een paar voormalige collega's en kennissen. De drie volwassen kinderen, en wie weet hoeveel kleinkinderen en achterkleinkinderen, ontbraken. Afgewezen na de verbitterde scheiding van jaren geleden, waarna het nooit meer was goed gekomen. Zelfs niet voor het laatste afscheid.

Gregers had geen diepe sporen op de wereld achtergelaten.

De priester bad het Onzevader en sprak voor het laatst zijn zegen uit. Jeppe kreeg een brok in zijn keel. Hij was verdrietig over zijn eigen onbeduidendheid en over die van Gregers. De aanwezigheid van iedereen op deze aarde was vederlicht. De artsen hadden afgelopen voorjaar longkanker bij Gregers ontdekt en hadden de behandeling gestaakt toen de zomer op zijn hoogtepunt was. Nu was het bijna winter en begroeven ze Gregers Hermansen, gepensioneerd typograaf, Esthers huisgenoot en vader van drie kinderen met wie hij geen contact had.

Esther had tot het laatst voor hem gezorgd zodat hij niet naar een hospice hoefde. Jeppe had niet voldoende fantasie om zich voor te stellen hoe moeilijk dat geweest moest zijn, maar hij voelde dat haar toch al slanke lichaam nog magerder was geworden en zag dat er meer grijs in het hennakleurige haar zat.

*Altijd vrijmoedig, als je wegen neemt
die God durft te kennen...*

De stemmen van de groep klonken broos tussen de grafstenen. Jappes tenen in de nette schoenen waren gevoelloos toen ze na de plechtigheid bij het graf wegliepen. Na een paar meter draaide Esther zich naar hem om. Jeppe sloeg zijn armen om

haar heen en liet haar tegen zijn borstkas huilen tot ze was gekalmeerd.

Daarna liepen ze naast elkaar over het geasfalteerde pad langs cipressen en stenen engelen naar de dichtstbijzijnde uitgang van de begraafplaats.

‘Wordt er geen koffie geschonken?’

Ze schudde haar hoofd. ‘Ik heb Jakob, zijn oudste zoon, gebeld maar de familie wilde niets met de begrafenis te maken hebben. En ik ken Gregers’ voormalige collega’s niet, dus was er niemand om iets voor te organiseren.’

‘Er is toch een lunchroom buiten de begraafplaats in de Tagensvej? Ik trakteer op een lunch.’ Hij glimlachte naar haar.

Ze had zich kleurrijk gekleed, zoals ze altijd deed, in een blauwe wollen jas en een oranje zijden blouse, maar ze had een verdrietige uitdrukking op haar gezicht.

‘We kunnen ook alleen koffie nemen.’

‘Ik wil wel een glas wijn, hoewel het nog vroeg is.’

‘Dan doen we dat.’

De lunchroom had een hoog plafond en door de grote ramen stroomde veel licht naar binnen. Rond de dicht naast elkaar staande marmeren tafels stonden houten stoelen met gevlochten zittingen. Afgezien van een slaperige ober waren ze de enige aanwezigen. Ze kozen een tafeltje bij het raam. De ober rekte zich uit en zocht tussen de menukaarten.

‘Ik ben niet meer buiten de deur geweest sinds Gregers ziek werd. En nu...’

Jeppe stond op het punt om te zeggen dat het leven verdergaat, maar hield zich in. Het laatste wat mensen die rouwden nodig hadden, was eraan herinnerd worden dat de wereld onverschillig tegenover hun verdriet stond en onverstoorbaar doordraaide.

De ober legde de menukaarten op de tafel en begon de dagschotel op te noemen.

Jeppe onderbrak hem. ‘We beginnen met een fles rode huiswijn en water. Misschien willen we daarna lunchen.’ Nadat de

ober achter de bar was verdwenen, pakte hij Esthers hand vast. ‘Het moet zwaar voor je geweest zijn om hem in je eentje te verzorgen.’

Ze glimlachte. ‘Er kwam elke dag een verpleeghulp, zodat ik even vrij was. Het was zwaarder voor Gregers dan voor mij om zo afhankelijk van hulp te zijn.’

‘Maar toch...’

‘Weet je wat zwaar was?’ Ze keek even naar buiten, waarna ze haar blik weer op Jeppe richtte. ‘Toen er geen hoop meer was. Na de scan in het Herlev-ziekenhuis, toen ze zagen dat de kanker uitgezaaid was naar de hersenen en het nog slechts een kwestie van weken was. Ik denk dat het me vrij goed afging om ervoor te vechten dat Gregers moed bleef houden, ook toen hij niet meer kon eten of slapen. Maar die scan brak ons allebei. Hoe kun je moed houden als er geen hoop op herstel is?’

De ober schroefde de dop van de fles, schonk wijn in hun glazen, zette de fles met een klap op de tafel en liep weg voordat ze hem eraan konden herinneren dat hij het water was vergeten.

Jeppe haalde een doordrukstrip met ibuprofen uit zijn zak, haalde er twee uit en nam ze in met een slok lauwe, middelmatige rode wijn. Esther leek er geen bezwaar tegen te hebben.

‘Op een bepaald moment sterven we allemaal,’ probeerde hij.

‘Ja, maar we dénken dat we onsterfelijk zijn. Daardoor verdragen we alles wat zinloos is. Op de een of andere manier denken we dat de dood juist ons met rust laat. Zodra er een einddatum is wordt het leven volkomen absurd, vooral als je pijn hebt.’ Haar stem werd onvast bij de laatste woorden.

‘Had hij veel pijn?’

Esther nam een slok en zette het glas voorzichtig neer, alsof ze bang was dat ze het van zich af zou gooien als ze niet oppaste.

‘Laten we over iets anders praten, Jeppe. Die baard staat je trouwens goed.’

‘Vind je?’ Hij raakte de ongewone gezichtsbehaving zelfverzekerd aan. ‘Het is waarschijnlijk voornamelijk luiheid. Ik heb nog nooit een baard laten staan.’

Ze hield haar hoofd schuin. ‘Vertel, bevalt het je om verlof te hebben?’

‘Ja, dat denk ik wel... Tot nu toe mis ik de politie of Kopenhagen helemaal niet.’ Jeppe vroeg zich af of dat eigenlijk wel klopte. Hij was het langzamerhand gewend om zonder er verder over na te denken hetzelfde antwoord te geven. Sinds mei had hij onbetaald verlof van zijn baan als onderzoeker bij de afdeling Ernstige Misdrijven tegen Personen en sinds augustus verhuurde hij zijn appartement aan een lief ouder stel dat hem regelmatig berichtjes stuurde hoe ze van het stadsleven en het uitzicht over Nyhavn genoten.

‘Maar houthakker? Is dat niet... Het lijkt een nogal drastische stap voor een uitstekende onderzoeker om naar een eiland te gaan en bomen om te hakken omdat hij liefdesverdriet heeft. Het is bijna een...’

‘Een cliché? Misschien wel. Het was mijn moeders voorstel. Ze kent de buurman van de eigenaar van het bosbouwbedrijf, anders was ik nooit op het idee gekomen. Maar als je overal genoeg van hebt, is er niets wat zo goed helpt om je hoofd leeg te maken als hard lichamelijk werk. Bovendien verdient het goed, zodat ik straks geld heb om te reizen, en het is maar tijdelijk.’

Esther nam een slok van haar wijn en zag geïrriteerd dat haar glas bijna leeg was. ‘Hebben Sara en jij nog contact?’

‘Nee...’ Jeppe wilde het uitleggen, maar het deed nog steeds te veel pijn om haar naam uit te spreken. ‘Ik heb het contact met al mijn collega’s op een laag pitje gezet. Ik hoef niet te weten wat er op het nieuwe superpolitiebureau gebeurt.’

‘Maar Sara is toch meer dan een collega?’

‘Hmm.’ Jeppe schonk wijn in Esthers glas. Dat van hem was nog vol. ‘Ga je vanmiddag nog mee naar het eiland? Ik neem de veerboot van 16.30 uur.’

Esther knikte.

‘Wat ga je daar ook alweer doen?’ Jeppe schroefde de dop op de fles en zette hem neer.

‘Kun je je herinneren dat ik in het voorjaar aan een biografie werkte? Over Margrethe Dybris, de bekroonde antropologe die in sommige kringen een icoon is. Ze heeft een paar jaar geleden via een collega aan de universiteit contact met me opgenomen. Ik was heel verlegen door haar belangstelling. Helaas verzandde ons contact, ik weet niet goed waarom, en ze stierf voordat ik haar had ontmoet. Ik maak mezelf echter wijs dat ze wilde dat juist ik haar biografie zou schrijven.’

Esther glimlachte en zag er kalmer uit. Haar voorhoofd was gladder en haar ooghoeken minder gespannen. ‘Margrethe deed onderzoek naar doodsrituelen in de hele wereld en was een baanbrekende feministe. Ze is nooit getrouwd, hoewel ze verschillende “vrienden” had, adopteerde in haar eentje twee kinderen en ging in de jaren zeventig op Bornholm wonen, waar ze twee jaar geleden overleden is. Ik heb met haar volwassen dochter gecorrespondeerd om naar Bornholm te komen en Margrethes woning in Bølshavn te bekijken.’

‘Is het verstandig om dat op dit moment te doen?’

Esther trok één schouder naar haar oor op en liet hem met een besluiteloos gebaar weer zakken. ‘Gregers’ kinderen komen morgen zijn kamer leeghalen. Ik heb niet veel zin om dan thuis te zijn.’

‘O, oké.’ Jeppe keek op zijn horloge. ‘Ik moet nog iets in de stad regelen, maar ik kan je om twee uur bij je appartement ophalen.’

‘Fijn, dank je wel. Dat komt prima uit. Ik hoef alleen een tas in te pakken en Dóxa bij de overburen af te leveren. Ze hebben beloofd om op haar te passen terwijl ik weg ben. Ik denk dat ik aan het eind van de week weer terug ben.’

De ober kwam met een schaalje vanillekransjes bij hun tafeltje staan. Ze roken versgebakken. ‘Deze zijn voor jullie. De

kok is aan het oefenen met kerstgebak. Jullie zien eruit alsof jullie wel een beetje verwennerij kunnen gebruiken.' Hij zette het schaaltje op de tafel en verdween weer. De geur van zelfgebakken koekjes verspreidde zich door de zaal. Jeppe nam een koekje en glimlachte naar Esther, die wegkeek.

2

‘Waar wachten we ook alweer op?’ Anette trok geïrriteerd aan het elastiek van de operatiemuts waaronder haar haar was verborgen. Op de stalen tafel voor haar lag de leren koffer met het halve lijk waarop autopsie moest worden uitgevoerd. Door de felle lamp smeulde de donkere gevlekte huid als kooltjes in een gedoofd vuur.

Aan de andere kant van de tafel stond technisch rechercheur J.H. Clausen met een spiegelreflexcamera, waarmee hij al minstens honderd foto’s had gemaakt, naast een forensisch technicus en professor Nyboe, de staatslijkschouwer, die net klaar was met het verzamelen van huidmonsters en geïrriteerd boven het mondmasker naar haar keek.

‘Ik heb al gezegd dat we vingerafdrukken van de overleden man moeten nemen voordat we het lijk kunnen verplaatsen om verder onderzoek te doen,’ zei hij. ‘De dactyloscopist is onderweg. Zo is het nu eenmaal als we meteen een autopsie uitvoeren, dan staan we nogal onder druk. Normaal gesproken zouden we hem morgen pas onderzoeken.’

‘Waaraan heb ik dat te danken?’ Anette keek indiscreet op haar horloge.

‘Het komt me morgen niet goed uit,’ antwoordde Nyboe. Hij trok het mondkapje tot onder zijn kin. ‘Mijn vrouw en ik vieren morgen onze zilveren bruiloft en we krijgen vijftien gasten voor het ontbijt.’

‘Gefeliciteerd.’

‘Dank je wel.’

Anette keek ongeduldig in de koffer. Ze wilde aan de slag. In

haar tien jaar als onderzoeker had ze diverse keren te maken gehad met lichaamsdelen en in stukken gesneden lijken, maar ze was nog nooit met een halve mens geconfronteerd. En dan ook nog in een onderzoek dat ze zelf zou leiden.

‘Wat zijn die witte vlekken?’

‘Het opgezwollen gedeelte?’ Nyboe wees naar het dijbeen van het lijk. ‘De huid is pasteus geworden door ontbinding, vocht en temperatuurschommelingen. Het lijk heeft waarschijnlijk een flinke tijd in de koffer gelegen. Niet zo lang dat al het vlees weg is, maar toch meerdere weken, maanden misschien zelfs.’

Een jonge man in een groen schort en een operatiemuts verscheen bij de tafel. Hij vertrok zijn gezicht voordat hij het mondkapje over zijn baardstoppels trok. ‘Verdomme, wat zit dat strak. Kan ik meteen beginnen?’

‘Let op je woorden!’ Nyboe keek streng naar de dactyloscopist. ‘En ja, we waren op je aan het wachten. Maar wees voorzichtig, de huid zit los.’

De dactyloscopist tilde de linkerhand van het lijk op en begon de vingers een voor een over een inktkussen en vervolgens over een vel papier te rollen. ‘Is er maar één hand?’

‘Ja, je komt er vandaag gemakkelijk van af. Klaar?’ Nyboe deed een stap naar de tafel toe.

De dactyloscopist knikte en verdween naar buiten. Nyboe deed zijn plastic schort voor en trok een paar nieuwe handschoenen aan.

‘Vooruit, laten we hem optillen.’

De forensisch technicus liep naar de tafel en samen tilden ze het halve lijk voorzichtig uit de koffer en legden het op zijn rug op de stalen tafel. Technisch rechercheur Clausen verzegelde de koffer in wit plastic en begon daarna weer te fotograferen terwijl Nyboe de maat van het lijk met een meetlint opnam en de resultaten op zijn dictafoon insprak. De forensisch technicus draaide de dode man regelmatig om zodat Clausen van alle kanten foto’s kon maken. Nyboe liep heen en weer en mompel-

de zijn bevindingen over eventuele steekwonden, schedelfracturen en schotwonden.

Anette bleef op de achtergrond om niet in de weg te staan en rekte haar nek uit om het allemaal te kunnen volgen. Hoewel het lijk al in een vergevorderde staat van ontbinding was, en de spieren en organen allang grijs en zacht waren geworden, was het nog steeds een interessant anatomisch project. Het gezicht was langs het neusbot gespleten, de borstkas lag open en het bekken was gehalveerd. De restanten van een scrotum onthulden dat het om een man ging, maar verder was het op basis van het stoffelijk overschot moeilijk om een indruk van de persoon te krijgen. De oogkas was leeg en achter de resten van het gebit zat alleen een stomp van datgene wat ooit een tong was geweest.

‘Hij heeft minstens zes en hoogstens twaalf weken in de koffer gelegen. Als we de organen onderzocht hebben, kan ik een nauwkeurigere inschatting maken, maar het zal ongeveer in die buurt zijn.’ Nyboe knikte naar de forensisch technicus. ‘We bereiden ons voor op het inwendige onderzoek.’

De technicus maakte de gezichtshuid met een snee achter het oor los en opende de schedel, waardoor het halve brein eruit gehaald kon worden, waarna het zonder het verder te beschadigen in een stalen kom werd gelegd, of liever gezegd werd gegoten. Voor Anettes ongeoefende oog zag het er vloeibaar uit. De technicus haalde het hart, de milt en de overige organen uit het lichaam en woog ze in stalen kommen.

‘Hoe identificeren we hem als zijn vingerafdrukken niet geregistreerd zijn?’ vroeg Anette. ‘Zijn tanden misschien? Is een half gebit daar voldoende voor?’

‘Dat weet ik niet zeker, we moeten informeren bij de afdeling Odontologie hoe ver ze kunnen komen met röntgenfoto’s en een CT-scan. We nemen ook een DNA-monster van het dijbeenbot en laten dat door onze forensische genetici onderzoeken. Dat duurt een paar dagen, maar de resultaten moeten in elk geval ergens mee vergeleken worden voordat ze gebruikt

kunnen worden.' Nyboe praatte zonder op te kijken van de neus van het lijk, die hij met een kleine felle zaklamp verlichtte.

'We moeten alle vermiste mannen van de afgelopen drie maanden natrekken zodat we iets hebben om mee te werken. Kun je iets over zijn leeftijd zeggen?'

Nyboe ging rechtop staan en snoof. 'Op dit moment kan ik fundamentele zaken zoals de huid- en haarkleur zelfs nauwkeurig vaststellen omdat de ontbinding al zo vergevorderd is. Maar afgaand op zijn algemene lichamelijke gesteldheid denk ik dat er sprake is van een volledig volgroeide man die nog geen tekenen van slijtage vertoont, zoals artritis, prolaps of een heupoperatie. Mijn voorzichtige inschatting voor wat betreft zijn leeftijd is dat hij tussen de dertig en vijftig is.'

'Verdomme, daar hebben we niet veel aan.'

'Sorry.' Nyboe boog zich weer over het lijk en prikte met een metalen staafje in de halve neus. 'Daarentegen heeft hij een mooi gat in zijn neustussenschot, wat kan wijzen op excessief cocaïnegebruik. In dat geval is dat te zien aan de organen als we ze onder de microscoop leggen.'

Nyboe liep naar de technicus toe, die nog steeds bezig was met het wegen van de organen, en begon de gegevens met een zwarte en een rode markeerstift op het whiteboard te schrijven.

Anette ging bij de stalen tafel staan. Het hoofd had een normaal formaat met een krachtige kaak en de overleden man had voor zover zij dat kon beoordelen een gemiddeld postuur. Hij was alleen gehalveerd. 'Wat is de doodsoorzaak?'

Nyboes markeerstift bleef in de lucht hangen en hij keek haar verbaasd aan. 'Hij is doormidden gezaagd.'

'Vooruit, Nyboe. Is hij daaraan overleden?'

Hij zuchtte. 'Voorlopig zijn er in elk geval geen tekenen die op een ander trauma wijzen, maar het is te vroeg om iets definitiefs te zeggen.'

'Wacht even!' Anette wees naar het lijk. 'Probeer je me nou te vertellen dat hij in leven was toen hij doormidden gezaagd werd?'

‘Ja, Werner, ik ben bang dat ik je dat inderdaad probeer te vertellen.’

*

Esther sloot de voordeur van haar appartement aan de Peblinge Dosseringen zonder te kijken naar het naambordje dat ze al bijna een halfjaar negeerde. Het had te veel pijn gedaan om ernaar te kijken omdat ze wist dat het binnenkort achterhaald zou zijn.

ESTHER DE LAURENTI & GREGERS HERMANSEN

Nu was dat met een duizelingwekkende vijftig procent gereduceerd. Een heel appartement voor de helft van de bewoners, wat niet meer zou veranderen.

Dóxa trippelde over het parket naar haar toe en begroette haar met wat lui geblaf, waarna ze naar haar mand in de keuken verdween. De tijd dat de mopshond hard had geblaft en tegen Esther op was gesprongen als ze thuiskwam, was allang voorbij.

‘Nu zijn we met z’n tweeën, liefje.’ Esther probeerde haar woorden te laten bezinken. De dood was net zo moeilijk te accepteren als het einde van het universum. Vanaf nu zou Gregers op zaterdag geen ontbijtbroodjes meer voor hen halen of de kruiswoordpuzzel in de weekendkrant stelen en hij zou nooit meer klagen over de knoflookstank en het geluidsvolume als ze Puccini speelde.

Ze stopte toiletartikelen en kleding voor een paar dagen in een reistas en zette die alvast in de gang. Daarna opende ze de koelkast, maar besepte dat ze nog steeds geen trek had. Ze had nog een uur de tijd voordat Jeppe haar kwam ophalen, dus kon ze net zo goed nog een glas wijn nemen.

Het was trouwens lang geleden dat ze iets had gedronken. Als je een hulpeloze patiënt moest verzorgen, deed je dat niet aangeschoten. Maar nu had ze niemand meer om nuchter voor te blijven. De kurk gleed met een meelevende plof uit de fles.

Gregers zou haar geplaagd hebben als hij hier was geweest en zou haar een gezelligheidsalcoholist genoemd hebben.

‘Maar je bent hier niet, vriend van me, dus drink ik wat ik wil.’ Esther boog haar hoofd naar achteren en dronk het glas *ripasso* met grote slokken leeg. Het was óók een opluchting dat hij dood was, maar mocht ze dat denken?

Het was een opluchting om te kunnen ontsnappen aan de ondersteek, de bloeddrukmeter, het zuurstofapparaat, het geven van zijn medicijnen en het ziekenhuisbed dat de thuishulp in Gregers’ kamer had neergezet. De pijnaanvallen, opgezwollen benen en constipatie, waardoor hij ’s nachts rusteloos door het appartement dwaalde omdat hij zijn eigen lichaam niet meer herkende, zou ze ook niet missen, en dat gold al helemaal voor de nachtelijke paniekaanvallen waarin hij dacht dat hij op dat moment doodging, waarna de angst hen beiden wakker hield. Ze kon nog steeds zijn contourloze blik in het donker voor zich zien en zijn kortademigheid horen. Hij was er helemaal niet klaar voor geweest om zijn einde tegemoet te treden.

Nee, Esther zou de ziekte en de dood niet missen, maar Gregers... Had Bukowski niet beweerd dat eenzaamheid het allerfijnste in de hele wereld kon zijn?

Misschien als je jong en actief was en eenzaam op een bergtop stond of in een Schots vissersdorp was, maar niet als je een vrouw van eenenzeventig was die al haar dierbaren was verloren.

‘Wie heb ik nog over?’ vroeg ze aan Dóxa, die in haar hondenmand lag. ‘Wie zorgt er voor mij als ik ziek word?’

De vraag bleef als een echo tussen de witte muren hangen. Ooit had ze collega’s en geliefden gehad, had ze dinertjes gegeven en had ze een kennissenkring gehad die ze regelmatig zag en met wie ze rekening hield. Maar er was ongemerkt zoveel verdwenen, verdampt door alle eisen van een druk leven. Maar waarmee had ze het zo druk gehad? Wat kon er belangrijker zijn dan de mensen van wie je hield?

Ze dronk haar glas leeg. Wanneer had ze Frank en Lisbeth

bijvoorbeeld voor het laatst gezien? Of die lieve oude Bertil?

Esther legde haar hand op het medaillon dat rond haar hals hing en op haar borstbeen rustte, als een voortdurende herinnering aan het grootste gemis van allemaal. In de gouden hanger was een datum gegraveerd, 18 maart 1966, ter herinnering aan de baby die ze toen ze zeventien was had gedragen en gebaard en vervolgens had afgestaan. Ze was zwaar onder druk gezet door haar ouders, gedwongen zelfs, om het onechte kind te laten adopteren. Had ze haar ouders moeten trotseren, had ze in opstand moeten komen?

Die vraag had ze zichzelf ontelbare keren gesteld in een poging het gevoel van spijt te verdringen. Het antwoord was onduidelijk. Wat overbleef was de consequentie, de pijnlijke waarheid: Esther had niemand.

Ze had daarna geen kinderen meer gekregen en was nooit getrouwd, en haar beste vrienden en vriendinnen waren dood of vergeten.

‘Ik heb jou,’ zei ze tegen de hondenmand terwijl ze hoorde dat ze een beetje met een dubbele tong praatte. ‘En ik heb Jeppe en mijn boek.’

Ze liep naar het petroلكleurige bureau en keek naar de stapels papieren, geprinte artikelen en foto’s van Margrethe Dybris’ antropologische veldonderzoeken in Indonesië en Centraal-Afrika. Doordat Gregers ziek was geworden en ze in de zomer had moeten stoppen met het werk aan het boek, lag er nu een laag stof op al het materiaal. Het leek nutteloos om de research en het schrijffproces weer op te starten. Waarom zou ze een boek schrijven waar niemand op zat te wachten als haar beste vriend was overleden?

Omdat het werk het enige was wat haar overeind hield.